

Teri Pračet

DŽONI I MRTVACI

Druga priča o Džoniju Maksvelu

Preveo
Nikola Pajvančić

Laguna

Naslov originala:

Terry Pratchett
JOHNY AND THE DEAD

Copyright © Terry and Lyn Pratchett, 1993
Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

Serijal o Džoniju Maksvelu:

1. SAMO TI MOŽEŠ DA SPASEŠ SVET
2. DŽONI I MRTVACI
3. DŽONI I BOMBA

Autorova beleška:

Malo sam menjao istoriju. Drugarski bataljoni stvarno su postojali, baš kao što je ovde opisano, i predstavljali su istinski naivan izum koji je pomagao da se jednom jedinom granatom zbriše čitavo pokolenje mladića neke gradske četvrti ili sela. Ali taj običaj je iskorenjen u leto 1916, u vreme Prve bitke na Somi. Prvog dana te bitke poginulo je devetnaest hiljada britanskih vojnika.

„Tomas Etkins“ *jeste* bilo ime korišćeno na obrascima u britanskoj vojsci i „Tomi Etkins“ je zaista postao nadimak za britanske vojnike.

U ratu su sigurno učestvovali i neki pravi Tomiji Etkin-si. Ova knjiga je posvećena njima – gde god da su.

Prvo poglavlje

Džoni nikada nije bio tačno otkrio zašto je počeo da vidi mrtvace.

Odbornik je rekao da ih verovatno vidi zato što je previše lenj da ih ne vidi.

Umovi većine ljudi ne dozvoljavaju im da vide ono što bi ih uznemirilo, rekao je. Odbornik je rekao da on to odlično zna, jer je čitav život (1822-1906) proveo ne videći ništa.

Klimavi Džonson, koji je trebalo da bude Džonijev najbolji drug, rekao je da Džoni vidi mrtvace zato što je dileja.

Ali Nebrat, koji je čitao medicinske knjige, rekao je da je to verovatno zato što ne može da fokusira um kao normalni ljudi. Normalni ljudi se prosto ne osvrću na sve što se dešava oko njih da bi mogli da se usredsrede na ono što je važno, kao na primer, pa, ustajanje iz kreveta, odlazak u kupatilo i uopšte življenje. A Džoni je ujutro otvarao oči i čitav kosmos bi ga tresnuo pravo u lice.

Klimavi je rekao da njemu to zvuči kao da je Džoni prilična dileja.

Kako god to nazvali, značilo je sledeće: Džoni je viđao ono što drugi ljudi ne vide.

Na primer, mrtvace kako se motaju po groblju.

Odbornik – ili bar *stari* Odbornik – imao je pomalo snobovski stav prema ostalim mrtvacima, čak i prema gospodinu Vičentiju, koji je imao ogroman crni mermerni grob s anđelima i fotografijom gospodina Vičentija (1897–1958) i nije izgledao nimalo mrtvo iza prozorčeta. Odbornik je rekao da je gospodin Vičenti bio mafijaški don. Gospodin Vičenti je rekao Džoniju da je, baš naprotiv, čitav život proveo kao prodavac igračaka, mađioničar-amater i dečji zabavljač, a to su po mnogim bitnim svojstvima bila zanimanja najmanje slična zanimanju mafijaša.

Ali sve to se desilo posle. Kada je mnogo bolje upoznao mrtvace. Posle dizanja duha forda kaprija.

Džoni je groblje istinski otkrio pošto je počeo da živi kod dede. To je bila Treća faza Teške faze, posle Svađanja, što je bilo ružno, i Razumnog rešavanja problema (što je bilo još gore; ljudima svađe prosto bolje idu od ruke). Sada je njegov tata našao novi posao, negde na drugom kraju zemlje. Postojalo je neko nejasno osećanje da će sve to nekako izaći na dobro, sada kada su prestali da pokušavaju da budu razumni. Sve u svemu, nije voleo o tome da razmišlja.

Počeo je da hoda stazom pored kanala umesto da se iz škole vraća autobusom i ustanovio da će, ako se popne preko zida na mestu gde se ovaj urušio pa onda obiđe iza krematorijuma, upola skratiti put.

Grobovi su se nalazili odmah na obali kanala.

Bilo je to jedno od onih starih grobalja gde ima sova i lisica i zbog kojih ponekad u novinama pišu kako „moramo da zaštitimo naše viktorijansko nasleđe“, mada o ovo-

me to niko nije pisao, jer nasleđe nije bilo dovoljno vredno da se štiti, pošto se nalazilo predaleko od Londona.

Klimavi je rekao da je groblje jezivo pa je nekada kući išao dužim putem, ali je Džoni bio razočaran što nije jezivije. Kada se jednom nekako pomiriš sa tim šta ono *jeste* – kada zaboraviš na sve kosture pod zemljom koji se keze u tami – delovalo je sasvim prijatno. Ptice su pevale. Sao-bračaj je zvučao veoma daleko. Bilo je mirno.

Ipak, morao je ponešto i da proveriti. Na nekim starijim grobovima nalazile su se velike kamene kutije i u zapuštenijim delovima one su napukle ili su se čak i raspale. Zavirio je u njih, za svaki slučaj.

Razočarao se kada ništa nije našao.

A onda su tu bile i grobnice. Bile su velike i imale su vrata, kao male kuće. Pomalo su podsećale na svlačionice na plaži, samo sa dodatim anđelima. Anđeli su mahom izgledali životnije nego što biste očekivali, posebno onaj blizu ulaza koji je delovao kao da se upravo setio da je zaboravio da ode u ve-ce pre nego što je došao sa neba.

Dvojica dečaka sada su hodala grobljem i šutirala brežuljke opalog lišća.

„Sledeće nedelje je Noć veštica“, rekao je Klimavi. „Pravim žurku. Svi će morati da dođu maskirani kao neka užasna stvorenja. Ti ne moraš da se maskiraš.“

„Hvala“, rekao je Džoni.

„Jesi li primetio kako u poslednje vreme u prodavnicama ima mnogo više stvari za Noć veštica?“, upitao je Klimavi.

„To je zbog Noći lomača“, rekao je Džoni. „Suviše ljudi nastrada od petardi, pa su zato izmislili Noć veštica, gde se samo maskiraš.“

„Gospođa Nadžent kaže da je sve to igranje sa satanizmom“, rekao je Klimavi. Gospođa Nadžent je bila komšijica Džonsonovih, poznata po tome što nema preterano blagonaklone stavove o odvrtanju Madone do daske u tri ujutro.

„Verovatno i jeste“, kazao je Džoni.

„Kaže da na Noć veštica mrtvacima izlaze iz zemlje“, rekao je Klimavi.

„Molim?“ Džonijevo čelo se nabralo. „Kao... kada se ide na more? Na Majorku i tako to?“

„Valjda“, rekao je Klimavi.

„Ima... ima smisla, valjda. Verovatno imaju vansezonski popust, pošto su toliko stari“, rekao je Džoni. „Moja tetka svugde ide autobusom skoro za džabe, a nije čak ni pokojna.“

„Onda ne vidim zašto se gospođa Nadžent brine“, rekao je Klimavi. „Ovde će sigurno biti mnogo bezbednije, pošto će mrtvacima da odu na odmor.“

Prošli su jednu veoma iskićenu grobnicu, koja je čak imala i male prozore od mutnog stakla. Bilo je teško zamisliti ko bi želeo da pogleda unutra, ali je bilo još teže zamisliti ko bi želeo da pogleda napolje.

„Ipak ne bih voleo da se vozim u avionu s njima“, rekao je Klimavi, koji je napregnuto razmišljao. „Zamisli samo, možda imaš para da ideš na odmor tek na jesen, i uđeš u avion, i naiđeš na gomilu zombija koji su krenuli na more.“

„Sa kremama da lepše pozelene?“, rekao je Džoni.

„Misliš, kada legnu na plažu da se mesečaju?“

„Ipak, kladim se da bi osoblje bilo veoma uslužno“, rekao je Džoni.

„Aha.“

„Baš zanimljivo“, rekao je Džoni.

„Šta?“

„Video sam jednom nešto u jednoj knjizi“, rekao je Džoni, „o tim ljudima u Meksiku ili tako negde, gde svi idu na groblje jednom godišnje, za Noć veštica, na veliko slavlje. Kao, ne shvataju zašto bi trebalo ljude izostaviti iz slavlja samo zato što su mrtvi.“

„Bljak. Piknik? Na pravom groblju?“

„Da.“

„Šta misliš, je l' iz zemlje iskaču svetlucave zelene ruke da mažnjavaju sendviče?“

„Ne bih rekao. Bilo kako bilo... u Meksiku ne jedu sendviče. Jedu nekakve... torture.“

„Tortice.“

„Molim?“

„Mogu da se kladim“, rekao je Klimavi, osvrćući se oko sebe, „mogu da se kladim da se niko ne usuđuje da zakuca na ova vrata. Kladim se da čuješ mrtvace kako se teturaju unutra.“

„Zašto bi se teturali?“

Klimavi se zamislio.

„Oni se uvek teturaju“, rekao je. „Nemam pojma zašto. Gledao sam na filmu iz video kluba. I mogu da se probijaju kroz zidove.“

„Zašto?“, upitao je Džoni.

„Šta zašto?“

„Zašto se probijaju kroz zidove? Hoću da kažem... živi to ne mogu. Zašto mrtvi mogu?“

Majka Klimavog bila je veoma popustljiva kada je reč o filmovima iz video-kluba. Po njegovim rečima, puštala ga je da gleda filmove koje čak i stogodišnjaci moraju da gledaju u društvu roditelja.

„Ne znam“, rekao je. „Obično su zbog nečega mnogo besni.“

„Zbog toga što su mrtvi, hoćeš da kažeš?“

„Verovatno“, rekao je Klimavi. „Sigurno im i nije neki život.“

Džoni je te večeri razmišljao o tome, pošto je upoznao Odbornika. Jedini mrtvaci za koje je znao bili su gospodin Pejdz, koji je od nečega umro u bolnici i njegova prababa, kojoj je bilo devedeset šest, i koja je prosto umrla. Oni nisu bili nešto posebno besni ljudi. Njegova prababa bila je pomalo zbunjena, ali nikada besna. Posećivao ju je u „Sunčanoj dolini“, gde je mnogo gledala televiziju i čekala da stigne sledeći obrok. A gospodin Pejdz se tiho šetkao oko, jedini čovek u ulici koji je u podne još bio kod kuće.

Nisu delovali kao ljudi koji bi posle smrti ustali iz groba samo da đuskaju s Majklom Džeksonom. A jedino zbog čega bi se njegova prababa probila kroz zid bio bi televizor pred kojim ne bi morala da se otima oko daljinskog sa petnaest drugih starih gospođa.

Džoniju se činilo da mnogi ljudi mnogo toga naopako shvataju. To je i rekao Klimavom. Klimavi se nije složio.

„Verovatno je drugačije s mrtvačeve tačke gledišta“, rekao je.

Sada su hodali Zapadnom avenijom. Groblje je bilo ustrojeno kao grad, s ulicama. Njihova imena nisu bila posebno maštovita – Severni prilaz i Južno šetaliste spajali su se, na primer, sa Zapadnom avenijom na malom trgu sa klupama, posutim šljunkom. Kao nekakav centar grada. Ali zbog tišine velikih viktorijanskih grobnica, mesto je delovalo kao da je usred najdužeg neradnog dana na svetu.

„Moj tata kaže da će ovde da se gradi“, rekao je Klimavi. „Kaže da je opština prodala zemljište nekoj velikoj firmi za pet penija, zato što im je preskupo da ga održavaju.“

„Šta, sve ovo?“, upitao je Džoni.

„Tako je kazao“, rekao je Klimavi. Čak je i on delovao pomalo nesigurno. „I kazao je da je to skandal.“

„Čak i onaj deo s jablanovima?“

„Sve“, rekao je Klimavi. „Sagradiće poslovne zgrade ili tako nešto.“

Džoni je pogledao groblje. Kilometrma naokolo nije bilo drugog zemljišta na kome nema zgrada.

„Ja bih im dao bar funtu“, rekao je.

„Da, ali ti ovde ništa ne bi mogao da gradiš“, rekao je Klimavi. „U tome je štos.“

„Ne bih ništa ni gradio. Dao bih im funtu samo da ga ostave ovakvog kakvo jeste.“

„Da“, rekao je Klimavi, glas razuma, „ali ljudi moraju negde da rade. *Nezaposlenost je naš najveći problem.*“

„Kladim se da ljudi ovde ne bi bili nimalo srećni“, rekao je Džoni. „Kada bi znali.“

„Mislim da će ih premestiti negde drugde“, rekao je Klimavi. „Sigurno postoji neko mesto. Inače se niko nikada ne bi usudio da okopava svoju baštu.“

Džoni je pogledao najbliži grob. Bio je od onih što izgledaju kao svlačionica na plaži, samo od mermera. Iznad vrata je bronzanim slovima pisalo:

ODBORNIK TOMAS BAULER

1822-1906

Pro Bono Publico

Bio je tu i kameni kip – najverovatnije – samog odbornika, koji se zagledao u daljinu s ozbiljnim izrazom lica, kao da se i on pita šta znači *Pro Bono Publico*.

„Mogu da se kladim da bi *on* bio prilično besan“, rekao je Džoni.

Kratko je oklevao, a onda se popeo uz dva-tri napukla stepenika do metalnih vrata, pa na njih zakucao. Nikada mu neće biti jasno zašto je to uradio.

„Hej, ne smeš to da radiš!“, prosiktao je Klimavi. „Šta ako se istetura! A i onako“, rekao je, malo tiše, „ne valja razgovarati s mrtvima. To je prvi korak na putu ka satanzmu, bilo je na televiziji.“

„Nije mi jasno zašto bi bilo“, rekao je Džoni.

Ponovo je zakucao.

A vrata su se otvorila.

Odbornik Tomas Bauler je zažmirkao od sunčeve svetlosti, pa onda prostrelio Džonija pogledom.

„Da?“, rekao je.

Džoni se okrenuo i pobegao koliko ga noge nose.

Klimavi ga je stigao na pola Severnog prilaza. Klimavi nije baš bio sportski tip, i prikazana brzina iznenadila bi mnoge njegove poznanike.

„Šta se desilo? Šta se desilo?“, prodahtao je.

„Zar nisi video?“, upitao je Džoni.

„Ništa nisam video!“

„Vrata su se otvorila!“

„Ma daj!“

„Stvarno!“

Klimavi je usporio.

„Ne, nisu“, promrsio je. „Nijedna ne mogu da se otvore. Pogledao sam ih. Sva su zatvorena katancima.“

„Da ljudi ne ulaze ili da ne izlaze?“, upitao je Džoni.

Licem Klimavog prešao je uspaničen izraz. Pošto je imao poveliko lice, to je potrajalo. Ponovo je potrčao.

„Samo me ložiš!“, viknuo je. „Neću da visim ovde i postanem satanista! Idem kući!“

Skrenuo je na Istočni put i odjurio ka glavnoj kapiji.

Džoni je usporio.

Pomislio je: katanci.

Stvarno, to je bila istina. I on ih je ranije primetio.

Sve grobnice imale su katance, da ne ulaze huligani.

A ipak... a ipak...

Ako bi zažmurio, video bi odbornika Tomasa Baulera. Ne teturave mrtvace iz horora koje je Klimavi gledao, već ogromnog, debelog čoveka u krznom obrubljenom odori, sa zlatnim lancem i uglastom kapom.

Prestao je da trči, a onda se, polako, vratio putem kojim je došao.

Na vratima odbornikovog groba nalazio se katanac. Delovao je zardalo.

To je zbog priča s Klimavim, shvatio je Džoni. Od njih mi svakakve gluposti padaju na pamet.

Ipak je ponovo zakucao.

„Da?“, rekao je odbornik Tomas Bauler.

„Eh... hm... oprostite...“

„Šta hoćeš?“

„Vi ste *mrtvi*?“

Odbornik je digao pogled ka bronzanim slovima iznad vrata.

„Vidiš šta piše ovde gore?“, upitao je.

„Hm...“

„Hiljadu devetsto šesta, kaže. Koliko sam shvatio, bila je to odlična sahrana. Sam nisam bio prisutan.“ Odbornik se malo zamislio nad tim rečima. „Zapravo *jesam*, ali ne tako da sam mogao da posmatram događaje. Verujem da je vikar održao veoma dirljivu propoved. Šta si ti ono beše hteo?“

„Hm...“ Džoni se očajnički osvrtao oko sebe. „Šta... hm... šta uopšte znači *Pro Bono Publico*?“

„Za javno dobro“, odgovorio je odbornik.

„Oh. Pa... hvala vam.“ Džoni je krenuo da se povlači. „Mnogo vam hvala.“

„To je sve?“

„Hm... jeste.“

Odbornik je tužno zaklimao glavom. „I mislio sam da neće biti ništa važno“, rekao je. „Nisam imao posetioca od devetsto dvadeset treće. A i onda su došli greškom. Nisu mi čak bili ni rod. I bili su *Amerikanci*. Eh, šta da se radi. Zbogom, onda.“

Džoni je oklevao. Sada bih lepo mogao da se okrenem, pomislio je, i da odem kući.

A ako se okrenem, nikada neću saznati šta bi se dalje desilo. Nikada neću saznati zašto se ovo desilo sada i šta bi se desilo posle. Otići ću i odrasti i naći posao i oženiti se i imati decu i postati deda i otići u penziju i početi da se boćam i završiti u „Sunčanoj dolini“ i gledati televiziju po čitav dan sve dok ne umrem, i nikada neću saznati.

A onda je pomislio: možda i jesam. Možda se sve to već desilo, a onda je, baš kada sam umirao, došao anđeo i pitao me imam li neku želju? A ja sam odgovorio, imam, voleo bih da znam šta bi se desilo da nisam pobegao, i anđeo je rekao: važi, možeš da se vratiš. I evo me, vratio sam se. Ne smem samog sebe da izneverim.

Čitav svet je čekao.

Džoni je zakoračio napred.

„Vi ste mrtvi, je l' tako?“, upitao je polagano.

„O, da. To je nešto u šta čovek može biti prilično siguran.“

„Ne *izgledate* mi mrtvo. Hoću da kažem, mislio sam... znate... kovčezi i tako to...“

„O, da ima toga“, rekao je Odbornik nehajno, „a postoji i ovo.“

„Vi ste duh?“ Džoniju je poprilično laknulo. Sa postojanjem duha već bi mogao da se pomiri.

„Nadam se da nisam baš tako nisko pao“, rekao je Odbornik.

„Moj drugar Klimavi će biti *stvarno* zapanjen kada vas upozna“, rekao je Džoni. „Da niste slučajno vešt plesač?“, upitao je.

„Nekada mi je valcer odlično išao“, odgovorio je Odbornik.

„Mislio sam... na nešto... evo ovako“, rekao je Džoni. Po-
kušao je da oponaša Majkla Džeksona što je bolje mogao.

„Ovako nekako nogama“, rekao je kao da se izvinjava.

„Izgleda vrlo zanimljivo“, rekao je odbornik Tomas Bauler.

„Da, a na jednoj ruci morate da imate svetlucavu ru-
kavicu...“

„To je važno?“

„Jeste, i morate da kažete 'Au!'“

„Nešto mi se čini da bi svako to rekao, kada tako igra“,
primetio je Odbornik.

„Ne, više nešto kao: 'Auuuuuujeaaaa!', sa...“

Džoni je zastao. Shvatio je da se malo zaneo.

„Ali, vidite“, rekao je, zastavši na kraju brazde koju je
napravio u šljunku. „Ne shvatam kako možete da budete
mrtvi, a da istovremeno hodate i pričate...“

„To je verovatno zbog relativiteta“, rekao je Odbornik.
Počeo je ukočeno da izvodi *moonwalk** po stazi. „Ovako
nekako, a? *Jao!*“

„Otprilike“, rekao je Džoni dobronamerno. „Hm. Šta
vam to znači, to o relativitetu?“

„Ajnštajn je to sasvim dobro objasnio“, rekao je Od-
bornik.

„Šta, *Albert Ajnštajn?*“, upitao je Džoni.

„Ko?“

„On je bio slavni naučnik. Izmislio je... izmislio je brzinu
svetlosti i još svašta.“

„Stvarno? Ja sam mislio na Solomona Ajnštajna. On
je bio čuveni taksidermista u Kablovskoj ulici. Punio je

mrtve životinje, znaš. Mislim da je izmislio nekakvu spravu
za pravljenje staklenih očiju. Pregazila su ga motorna
kola devetsto trideset druge. Ipak, bio je jedan veoma bri-
tak um.“

„To nisam znao“, rekao je Džoni. Osvrnuo se oko sebe.

Padao je mrak.

„Trebalo bi da pođem kući“, rekao je i počeo da uzmiče.

„Mislim da polako učim“, rekao je Odbornik, izvodeći
moonwalk po stazi.

„Pa... hm... vidimo se ponovo. Možda“, rekao je Džoni.

„Svrati kad god poželiš“, rekao je Odbornik, dok je Džo-
ni odlazio što je brže moguće, a da ne bude nepristojno.
„Ja sam uvek tu.“

„Uvek, tu“, dodao je. „Čovek se izvešti u tome kada je
mrtav. Hm. Iijaaahuuu, je l' tako beše?“

* Vrsta plesa. (Prim. prev.)

Drugo poglavlje

Džoni je posle užine spomenuo groblje.

„Grozno je to što opština smera“, rekao je njegov deda.

„Ali održavanje groblja je veoma skupo“, rekla je Džonijeva majka. „Te grobove skoro više niko ne posećuje, osim stare gospođe Tahion, a ona je malo ćaknuta.“

„Nema to nikakve veze sa posećivanjem grobova, mala. A to je naša istorija tamo.“

„Odbornik Tomas Bauler“, rekao je Džoni.

„Nikad čuo za njega. Govorio sam“, rekao je njegov deda, „o Vilijemu Stikersu. Njemu su zamalo podigli spomenik. *Trebalo* je da mu podignu spomenik. Svi iz ovog kraja dali su priloge, samo je neko pobjegao s parama. Ja sam dao šest penija.“

„Je li on bio slavan?“

„Skoro slavan. *Skoro* slavan. Čuo si za Karla Marksa?“

„On je izmislio komunizam, je l' tako?“ upitao je Džoni.

„Tako je. E, Vilijem Stikers nije. Ali on bi bio Karl Marks da ga Karl Marks nije pretekao. Nego... sutra ću ti pokazati.“

Došlo je sutra.

Kišica je sipila iz tamnosivog neba.

Deda i Džoni su stajali pred velikim nadgrobnim spomenikom na kome je pisalo:

VILIJEM STIKERS

1897-1949

PROLETERI SVIH ZEMALJA

UJEDINITE

„Velik čovek“, rekao je deda. Bio je skinuo kapu.

„A šta je trebalo da ujedine?“ upitao je Džoni.

„Trebalo je da piše 'Ujedinite se'“, rekao je deda. „Ponestalo im je para pre nego što su uklesali 'se'. To je bio skandal. On je bio heroj radničke klase. Borio bi se i u Španskom građanskom ratu da se nije ukrcao na pogrešan brod i završio u Halu.“

Džoni se osvrnuo oko sebe.

„Hm“, rekao je. „A kakav je on čovek bio?“

„Heroj proletarijata, kao što sam ti rekao.“

„Hoću da kažem, kako je izgledao?“ upitao je Džoni. „Je li bio prilično krupan, sa gustom crnom bradom i naočarima sa zlatnim ramom?“

„Tako je. Video si slike?“

„Nisam“, rekao je Džoni. „Ne baš.“

Deda je stavio kapu na glavu.

„Idem do dućana“, rekao je. „Hoćeš i ti?“

„Ne hvala. Hm... Ja ću malo do Klimavog.“

„Važi.“

Deda je otišao ka glavnoj kapiji.

Džoni je duboko udahnuo.

„Zdravo“, rekao je.

„To i *jeste* bio skandal, što mi nisu upisali 'se'“, rekao je Vilijem Stikers.

Prestao je da se naslanja na svoj spomenik.

„Kako se ti zoveš, druže?“

„Džon Maksvel“, odgovorio je Džoni.

„Znao sam da me vidiš“, rekao je Vilijem Stikers. „Video sam da gledaš pravo u mene dok je stari govorio.“

„Bilo mi je jasno da ste vi – vi“, rekao je Džoni. „Izgledate mi nekako... hm... tanji.“

Želeo je da kaže: ne tanki kao mršavi. Već... ne sasvim prisutni. Providni.

Kazao je: „Hm.“ A onda je rekao: „Ovo mi nije jasno. Vi ste mrtvi, je li tako? Vi ste nekakav... duh?“

„Duh?“, upitao je mrtvi Vilijem Stikers ljutito.

„Pa... onda možda avet.“

„Duhovi ne postoje. Zaostavština prevaziđenog sistema verovanja.“

„Hm, samo... vi sada razgovarate sa mnom...“

„To je potpuno objašnjiv naučni fenomen“, rekao je Vilijem Stikers. „Nipošto ne dozvoli da te praznoverice osujete u racionalnom razmišljanju, dečače. Vreme je da ljudski rod odbaci preživela praznoverja i zakorači u blistavu zoru socijalizma. Koja je godina?“

„Devetsto devedeset treća“, rekao je Džoni.

„Ah! A jesu li ugnjetene mase ustale da zbače jaram kapitalističkih tlačitelja u slavno ime komunizma?“

„Hm? Molim?“ Džoni je oklevao, a onda se nečega prisećio kao kroz maglu. „Mislite na ono... u Rusiji i to? Kada su streljali cara? Bilo je jednom nešto na televiziji o tome.“

„O, *to* znam i ja. To je bio samo *početak*. Šta se desilo posle četrdeset devete? Pretpostavljam da je svetska revolucija odavno privedena kraju i učvršćena, je li tako? Ovde nam niko ništa ne govori.“

„Pa... bilo je mnogo revolucija, rekao bih“, rekao je Džoni. „Na sve strane...“

„Izvršno!“

„Hm.“ Džoniju je sinulo da su ljudi koji su u poslednje vreme digli mnogo revolucija govorili kako zbacuju jaram komunističkih tlačitelja, ali je Vilijem Stikers delovao tako željan dobrih vesti da stvarno nije znao kako to da mu saopšti. „Znate šta... možete li vi da pročitate novine, ako vam ih donesem?“

„Naravno. Ali teško mi je da okrećem strane.“

„Hm. Ovde vas ima mnogo?“

„Ha! Većinu ovde ništa ne zanima. Prosto nisu spremni da se potrude.“

„Možete li... znate... da hodate okolo? Mogli biste svugde da uđete za džabe.“

Vilijem Stikers je delovao pomalo uspaničeno.

„Teško mi je da idem daleko“, promrsio je. „Nije baš ni dozvoljeno.“

„U jednoj knjizi sam čitao da duhovi ne mogu da idu daleko od svojih grobova“, rekao je Džoni.

„Duhovi? Ja sam samo... mrtav.“ Mahnuo je providnim prstom kroz vazduh. „Ha! Ali neće me *tek tako* ubediti“, prasnuo je. „Samo zato što se ispostavilo da sam još... ovde pošto sam umro, ne znači da sam spreman da *poverujem* u čitavu tu glupu besmislicu, znaš. O, ne. Logičke, racionalne misli, dečače. I ne zaboravi novine.“

Vilijem Stikers je postepeno izbledeo. Poslednji je nestao prst, koji je i dalje odbacivao svaku mogućnost postojanja zagrobnog života.

Džoni je malo sačekao, ali je izgledalo da drugi pokojnici nisu spremni da se pojave.

Činilo mu se da ga neko gleda, ali ne očima. Nije baš bilo sablasno, ali *jeste* bilo neprijatno. Nije se usuđivao da se počese po turu ili čačka nos.

Po prvi put je zaista počeo da *primećuje* groblje. Stvarno je delovalo nekako napušteno.

Iza njega se nalazio kanal, koji se više nije koristio, osim kao smetlište; stara kolica, razbijeni televizori i provaljene sofe nanizali su se na obali kao čudovišta iz Doba đubreta. Na drugoj strani nalazio se krematorijum sa Vrtom uspomena, koji je bio u redu, onako na sterilan način. Ispred se pružala Grobljanska ulica, na čijoj su se drugoj strani nekada dizale kuće; sada je tu samo bio zadnji zid skladišta Bonanca tepiha (Totalna rasprodaja!!!). Tu su još stajali jedna stara telefonska govornica i poštansko sanduče, što je govorilo da su nekada davno ljudi ulicu doživljavali kao dom. Ali je sada to bila samo prečica do obilaznice za industrijsku zonu.

Na četvrtoj strani nije bilo ničega posebnog sem razbacanih cigala i jednog visokog dimnjaka – svega što je ostalo od Blekberijske fabrike gumenih čizama. („Ako je čizma, mora da je iz Blekberija“ glasila je jedna od najčudesnije *glupih* reklama na svetu.)

Džoni se kroz maglu prisećao nečega što je pisalo u novinama. Ljudi su se zbog nečega bunili – ali ljudi se stalno

zbog nečega bune. Uvek ima toliko mnogo vesti da nikada nema vremena da saznaš nešto važno.

Otišao je do stare fabričke parcele. Tu su sada bili parkirani buldožeri, mada su svi bili prazni. Ograda je tu i tamo bila provaljena, uprkos upozorenjima o službenim psima. Možda su službeni psi pobegli napolje.

A tu je bila i velika tabla sa slikom novog poslovnog kompleksa. Bio je veoma lep. Ispred je imao vodoskoke, i začuđujuće staro drveće posađeno tu i tamo, i uredne ljude koji stoje i časkaju ispred. A nebo iznad bilo je čudesno plavo, što je bilo prilično neobično za Blekberi, gde je nebo najčešće bilo one čudne, sapunaste boje kakva bi ljudima bila lica da baš nikada ne izlaze iz kuće.

Džoni je neko vreme gledao sliku, dok je u stvarnom svetu padala kiša, a na tabli blistalo plavo nebo.

Bilo je sasvim očigledno da će zgrada zauzeti više prostora nego parcela na kojoj je nekada stajala fabrika.

Iznad slike je pisalo: „Novi uzbudljivi projekat Ujedinjenog investiciono-konsultantskog fonda: Napred u budućnost!“

Džoni se nije osećao posebno uzbuđeno, ali jeste smatrao da je „Napred u budućnost“ još gluplje od „Ako je čizma, mora da je iz Blekberija.“

Sutradan je pre škole uzeo novine i gurnuo ih iza groba Vilijema Stikersa, tako da se ne vide.

Osećao se više blesavo nego uplašeno. Bilo mu je krivo što nema s kim o tome da priča.

Nije imao nikoga s kim bi pričao. Ali jeste imao trojicu sa kojima je mogao da popriča.